

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ З НАЦІОНАЛЬНОЇ ПРАВНИЧОЇ ДИСКУСІЇ

Корупція є однією з найсерйозніших внутрішніх загроз національній безпеці України, тому потребує комплексного підходу до свого подолання. Такі заходи передусім повинні стосуватися судової влади, прокуратури й адвокатури як основних правозахисних інститутів українського суспільства.

Заходами із протидії корупції у суддівському корпусі є: 1) забезпечення матеріальних потреб суддів: підвищення і стабільність винагороди судді, диференціація винагороди суддів різних інстанцій, визначення порядку забезпечення суддів житлом; 2) усунення потенційного конфлікту інтересів; 3) встановлення судового збору за терміновий розгляд; 4) запровадження ефективного механізму антикорупційного самоконтролю суддів; 5) створення служби внутрішньої антикорупційної безпеки в судовій владі; 6) скасування корупційних судових рішень; 7) запровадження антикорупційного контролю за суддями на вимогу адвоката.

Необхідним є розширення повноважень органів суддівського самоврядування у сфері протидії корупції, зокрема: надання їм права ініціювати звільнення судді, узгоджувати кандидатів на посаду судді відповідного суду та інших консультативних функцій з питань запобігання ризикам корупції у судочинстві.

Для попередження корупційних проявів серед суддів, підвищення їхньої доброчесності важливим є залучення громадськості та надання їй дієвого інструментарію у вигляді визначених законом повноважень. Сприятливі в цьому повинна Громадська рада доброчесності. Тому нині варто зосередитися на вдосконаленні та інтеграції ефективної діяльності цього органу в систему оцінювання судової системи.

При здійсненні правосуддя корупційні ризики створює зловживання процесуальними правами, прояви якого можна поділити на такі групи: 1) за масштабом їх застосування: зловживання судовою процедурою в цілому (правом на позов) і зловживання на окремих етапах (стадіях) процесу; 2) залежно від їх впливу на результат розгляду справи: зловживання, які справили на нього відповідну дію (наслідки); 3) з урахуванням їхньої кількості: одиничні та множинні; 4) залежно від суб'єкта вчинення: зловживання сторін та третіх осіб (матеріально заінтересованих у результаті розгляду справи) та їхніх представників. Для їх подолання необхідно вдосконалити законодавчу базу для більш злагодженого антикорупційного спрямування роботи судів, вирішувати конкретні справи, звертаючи увагу на висновки і рекомендації Європейського суду з прав людини, створити належні умови роботи судового апарату, помічників та секретарів судового засідання.

До основних корупціогенних ризиків в адвокатурі слід віднести ініціювання чи посередництво з боку недобросовісних представників професії у передачі неправомірної винагороди іншим суб'єктам галузевих юрисдикційних проваджень; отримання неправомірної винагороди членами органів адвокатського самоврядування у процесі формування адвокатського корпусу або дисциплінарного переслідування адвокатів, а також під час розподілу спільних грошових коштів чи майна. Їх комплексна нейтралізація лежить у площині корегування законодавства і корпоративних актів, зміни суспільної та професійної свідомості, активізації роботи уповноважених підрозділів

щодо документування цих явищ в юридичному середовищі.

У складі інституціонального механізму протидії корупції важливе місце посідають органи прокуратури, передусім в особі Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, яка є важливим суб'єктом у механізмі реалізації державної антикорупційної політики в частині розслідування корупційних кримінальних правопорушень, притягнення до кримінальної відповідальності

ті винних у їх вчиненні осіб і відшкодування заподіяної державі їх вчиненням шкоди.

З огляду на викладене, назріла потреба в розробці комплексної Антикорупційної стратегії судової влади, яка б поширювалася на суддів, адвокатів та прокурорів, передбачала ефективні механізми запобігання корупції, виявлення, фіксації корупційних правопорушень і відповідальності за них.